

בתי המשפט

הפ 000535/03		בית משפט מחוזי תל אביב-יפו	
13/06/2007	תאריך:	כב' השופט מגן אלטוביה	לפני:

בעניין: 1. ההסתדרות הכללית החדשה - הסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח בישראל
 2. גולן אבי
 3. גת מאיר
 4. פורת יורם
 5. אלמוג איזי
 6. שופס יחזקאל
 ע"י ב"כ עוה"ד אורלי מגל ו/או ישראל שלו המבקשים

נ ג ד

1. גת נחמן - בעצמו
 3. זולי מלכה - בעצמה
 4. אביסרור - פרימן ענבל - בעצמה
 6. מדינת ישראל
 7. רשות החברות הממשלתיות
 ע"י ב"כ עו"ד מיכל נעים - דיבנר מפרקליטות מחוז תל-אביב (אזרחי)
 8. קרן השתלמות לאקדמאים במדעי החברה והרוח בע"מ
 ע"י ב"כ עוה"ד גלעד בכר ו/או נעמה שאוה-רבי המשיבים

נוכחים: שלא במעמד הצדדים

מיני-רציו:

* חברות - דירקטורים - סמכויותיהם

סכסוך בין הדירקטורים אשר מונו מטעם המדינה לבין הדירקטורים אשר מונו מטעם ההסתדרות הכללית החדשה, לכהונה כדירקטורים בקרן השתלמות לאקדמאים במדעי החברה והרוח.

המשיב 1 מונה כדירקטור בקרן מטעם המדינה ואושר מינויו לתפקיד יו"ר הדירקטוריון. המבקש 2 מונה לתפקיד המנכ"ל מטעם ההסתדרות. ביום 11.12.2002 זימן נחמן גת ישיבת דירקטוריון ליום 12.12.2002. אבי גולן פנה אליו בדרישה, כי ישיבת הדירקטוריון תידחה. בתשובתו דחה נחמן גת את טענות אבי גולן והשאיר את מועד ישיבת הדירקטוריון ליום המחרת. לישיבה ביום 12.12.2002 לא הגיע אבי גולן ואף שאר ארבעת הדירקטורים מטעם ההסתדרות לא הגיעו לישיבה זו. המשיבים טוענים, כי אבי גולן כמו גם שאר הדירקטורים מטעם ההסתדרות החרימו את הישיבה על מנת למנוע קוורום חוקי בישיבה. ביום 22.12.2002 שלח נחמן גת הודעה על פי סעיף 35 א' לחוק החברות הממשלתיות. במכתבו הוא טוען לפגיעה בטוהר המידות והפרת אמונים של אבי גולן כדירקטור וכמנכ"ל הקרן.

נחמן גת זימן 2 ישיבות דירקטוריון ליום 23.12.2002 אולם אבי גולן ויתר חברי הדירקטוריון מטעם ההסתדרות לא הגיעו לישיבה. בהעדרו של אבי גולן לא היה קוורום חוקי בישיבה מס' 12/2002 והישיבה ננעלה. לאחריה החל הדיון בישיבה מס' 13/2002 אשר מטרתה הייתה לדון בהודעה אשר נשלחה על ידי נחמן גת על פי סעיף 35(א) לחוק החברות הממשלתיות.

סלע המחלוקת בין הצדדים, היא האם ההחלטה על שינוי הקוורום, שהתקבלה בישיבה 13/2002 התקבלה כדין. בקשת המבקשים היא להצהיר על בטלות ההחלטה האמורה וכפועל יוצא מכך, בטלות כל החלטות הדירקטוריון אשר התקבלו לאחר מכן.

בית המשפט נענה למספר סעדים מצומצם, מן הטעמים הבאים:

סעיף 77 מעניק לדירקטוריון סמכות לקבוע את הקוורום הדרוש לצורך קיום ישיבות הדירקטוריון תוך שהוא קובע, כי כל עוד לא נקבע אחרת, הקוורום הדרוש לקיום ישיבות הדירקטוריון הינו לפחות 4 חברי דירקטוריון כשביניהם יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הקרן. במחלוקת שבין הצדדים בעניין זה, הדין עם המבקשים. ההודעה של המשיב 1 ציינה, כי אבי גולן מחזיק ישיבות דירקטוריון בעוד בפועל בעת משלוח ההודעה הוא נעדר מישיבה אחת בלבד.

עולה, כי שינוי הקוורום על ידי המשיבים נעשה שלא כדין ובניגוד למערך ההסכמה אותו קבעו ביניהם בעלי מניות ההנהלה.

קוורום חסר של דירקטוריון הנשלט בידי נציגי בעל מניות אחד, אינו יכול לשנות את דרישת הקוורום ויש לפרש את סמכות המועצה היא הדירקטוריון, לשנות את המניין החוקי הנדרש, רק שעה שמניין חוקי זה מתקיים. פועלו של השינוי יהא מכאן ולהבא. כל עוד לא אין מתכנס קוורום חוקי, אין המועצה יכולה לשנותו.

הסעדים שנתבקשו אלה הינם סעדים מרחיקי לכת, אשר יש בהם בכדי להשפיע על עמיתי הקרן וצדדים שלישיים אשר הסתמכו על החלטות המועצה. לא ניתן לבטל את כל החלטות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון באופן רטרואקטיבי שכן לבית המשפט לא ידוע אילו החלטות התקבלו ומה משמעות ביטולן.

ניתן צו המבטל את החלטת הדירקטוריון בעניין שינוי הקוורום, צו המבטל את החלטות הדירקטוריון בעניין זכויות החתימה בקרן וזכויות החתימה יהיו של המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון יחד, צו המבטל את החלטת הדירקטוריון בעניין פיטוריי אבי גולן כמנכ"ל הקרן וצו המורה למר נחמן גת או מי שהאסיפה הכללית של הקרן תמנה במקומו, לכנס ישיבת דירקטוריון, בתיאום עם מר אבי גולן, או מי שהאסיפה הכללית של הקרן תמנה במקומו, בתוך 45 ימים מהיום.

פסק דין

בתובענה שבפניי מדובר בסכסוך בין הדירקטורים אשר מונו מטעם המדינה לבין הדירקטורים אשר מונו מטעם ההסתדרות הכללית החדשה- הסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח בישראל (להלן: "ההסתדרות") לכהונה כדירקטורים בקרן השתלמות לאקדמאים במדעי החברה והרוח בע"מ (להלן: "הקרן").

תמצית העובדות וטענות הצדדים

הקרן הינה חברה בע"מ אשר הוקמה טרם כניסתו לתוקף של חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות").

סעיפים 6-10 לתקנות ההתאגדות של הקרן מסדירים את כל הקשור להון המניות של הקרן, סוגי המניות והמחזיקים בהן:

1. הון המניות עומד על 20,003 ל"י (לירות ישראליות) ונחלק ל- 4 סוגים: 20,000 מניות רגילות, 1 מניית הנהלה א', 1 מניית הנהלה ב' ו-1 מניית הכרעה.
2. המניות הרגילות אינן מקנות למחזיקים בהן כל זכות להשתתף באסיפה הכללית ו/או להצביע בהן.
3. כל אחת ממניות הנהלה א' ו-ב' מקנות למחזיק בהן 50% מכוח ההכרעה בקרן.
4. מניית הכרעה מעניקה למחזיק בה את הכוח להכריע במקרה של שוויון בהכרעה בין אם באסיפה בכללית ובין אם בדירקטוריון.
5. ממשלת ישראל היא המחזיקה במניית הנהלה א' ובמניית הכרעה, כאשר שר העבודה (שר התמ"ת) הוא המחזיק במניית הכרעה מטעם הממשלה. ההסתדרות היא המחזיקה במניית הנהלה ב'.
6. סעיף 77 לתקנות הקרן קובע:

"המועצה רשאית להוועד לשם הנהלת עניני הקרן, לדחות את אסיפותיה ולסדרן באופן אחר כפי שתמצא לנכון ולקבוע את המניין החוקי הדרוש להנהלת עניני הקרן, אם לא נקבע אחרת יהו מנין חוקי ארבעה חברי מועצה הנוכחים בעצמם כשביניהם יו"ר המועצה ומרכז הקרן. בשאלות המתעוררות בכל אסיפה יחליטו על פי רוב דעות. במקרה של דעות שקולות באסיפת המועצה לגבי שאלה כלשהיא שהועמדה בה להצבעה, יעבירו יו"ר המועצה ומרכז הקרן את השאלה למי שיהיה שר העבודה של ממשלת ישראל באותו זמן והכרעת שר העבודה תחייב את המועצה כאילו היתה החלטת המועצה"

(ההדגשות הוספו - מ.א.)

בסוף חודש נובמבר 2001 מונה המשיב 1 (להלן: "נחמן גת") כדירקטור בקרן מטעם המדינה וביום 4.12.2001 אישרו הדירקטורים האחרים בקרן את מינויו לתפקיד יו"ר הדירקטוריון ובאותה העת מנכ"ל הקרן (אשר נקרא גם מרכז הקרן) היה מר ראובן גולדברג.

ביום 26.11.2002 מונה המבקש 2 (להלן: "אבי גולן") לתפקיד המנכ"ל מטעם ההסתדרות (נספח כ'4 לתצהירו של מר נחמן גת במסגרת התשובה מטעם המשיבה 8).

ביום 9.12.2002 פנה אבי גולן לנחמן גת וביקש לקבוע ישיבת דירקטוריון בתוך 7 ימים על מנת לדון בביטוח חיים לעמיתים, דיווח לקראת מו"מ עם בנק יהב, דיון בכינוס בלתי חוקי של ועדות הדירקטוריון על ידי נחמן גת, אישור ועדות הדירקטוריון (נספח כב'- א'4 לתצהירו של נחמן גת במסגרת תשובת המשיבה 8).

ביום 11.12.2002 זימן נחמן גת ישיבת דירקטוריון ליום 12.12.2002 (נספח כב'- א'4 לתצהירו של נחמן גת במסגרת תשובת המשיבה 8). אבי גולן פנה אליו עוד באותו היום בדרישה, כי ישיבת הדירקטוריון תידחה שכן היא נקבעה ללא כל תיאום מוקדם עם הדירקטורים מטעם ההסתדרות, כשדירקטורית מטעם ההסתדרות נאלצה לטס לחו"ל באופן פתאומי. בתשובתו, אף היא מאותו היום, דחה נחמן גת את טענות אבי גולן והשאיר את מועד ישיבת הדירקטוריון ליום המחרת.

לישיבה ביום 12.12.2002 לא הגיע אבי גולן ואף שאר ארבעת הדירקטורים מטעם ההסתדרות לא הגיעו לישיבה זו (נספח כ'5 לתצהירו של מר נחמן גת לתשובה מטעם המשיבה 8). המשיבים טוענים, כי אבי גולן כמו גם שאר הדירקטורים מטעם ההסתדרות החרימו את הישיבה על מנת למנוע קוורום חוקי בישיבה כיוון שידעו שיהיה רוב לנציגי המדינה בנושאים אשר עמדו על סדר היום. מנגד טוענים המבקשים, כי הישיבה זומנה יום קודם לכן לאחר תיאום עם כלל הדירקטורים מטעם המדינה ומתוך ידיעה של נחמן גת, כי המבקשים לא יוכלו להתפנות ולהגיע לישיבה זו בהתראה של 24 שעות.

ביום 22.12.2002 שלח נחמן גת הודעה על פי סעיף 35 א' לחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 (להלן: "חוק החברות הממשלתיות") (נספח כב' לתצהירו של מר נחמן גת לתשובה מטעם המשיבה 8). במכתבו הוא טוען לפגיעה בטוהר המידות והפרת אמונים של אבי גולן כדירקטור וכמנכ"ל הקרן. נחמן גת מפרט במכתבו מספר פגיעות:

1. אבי גולן חתם על שתי הוראות תשלום עבורו ועבור דירקטור נוסף לתשלום בגין קורסים אותם החלו טרם מינויים לדירקטוריון.
2. אבי גולן כנראה נתן הוראות למזכירת הקרן ששיבשו את עבודת יו"ר הדירקטוריון.
3. אבי גולן כותב מכתבי נאצה המעכירים את העבודה בקרן.
4. אבי גולן מחרים ישיבות דירקטוריון שכוונסו כדין ובכך משבש את עבודת הדירקטוריון.
5. אבי גולן מאיים להחרים את הישיבה שזומנה ליום 23.12.2002 ועלול לגרום ל"פשלה" (כך במקור) בנושא ביטוח החיים לעמיתי הקרן.

נחמן נתן זימן 2 ישיבות דירקטוריון ליום 23.12.2002 (ישיבות מס' 12/2002 ו- 13/2002) אולם אבי גולן ויתר חברי הדירקטוריון מטעם ההסתדרות לא הגיעו לישיבה. בהעדרו של אבי גולן לא היה קוורום חוקי בישיבה מס' 12/2002 והישיבה ננעלה.

לאחריה החל הדיון בישיבה מס' 13/2002 (נספח כ'7 לתצהירו של מר נחמן נתן לתשובה מטעם המשיבה 8), אשר מטרתה הייתה לדון בהודעה אשר נשלחה על ידי נחמן נתן על פי סעיף 35(א) לחוק החברות הממשלתיות סדר היום בישיבה נקבע כדלקמן:

1. דיווח על הודעה על פי סעיף 35 א' לחוק החברות הממשלתיות לגבי מר אבי גולן.

2. אפשרות למר גולן לתת הסברים בעל פה לדירקטוריון (אם ירצה בכך).

3. דיון והחלטות על קביעת דרכי פעולה (ללא נוכחות מר גולן).

4. שונות"

יודגש, כי לישיבה זו זומן אבי גולן רק לדיון בסעי' 2.

המבקשים טוענים, כי לישיבה זו הופצו שני פרוטוקולים שונים (נספחים כ'6 ו-כ'7 לתצהירו של נחמן נתן במסגרת תשובת המשיבה 8) והמשיבים טוענים שמדובר בשתי ישיבות שונות שנערכו באותו היום. על פי פרוטוקול הדיון, אבי גולן לא הופיע לישיבות הדירקטוריון מיום 23.12.2002 ולא הציג את עמדתו בפני הדירקטוריון בעניין ההודעה ששלח נחמן נתן. כל האמור במכתב נחמן נתן מיום 22.12.2002 אומץ על ידי הדירקטוריון.

בעניין הקוורום החוקי הוחלט בישיבת הדירקטוריון:

"... שורש הרע הוא בהרכב הקוורום לישיבת הדירקטוריון, המחייב כיום, 4 דירקטורים ובתוכם היו"ר והמנכ"ל וזאת כל עוד הדירקטוריון לא החליט על הרכב אחר של הקוורום החוקי... החלטה: על פי סמכותו, מחליט הדירקטוריון בהתאם לסעיף 77 בתקנות החברה: לקבוע את המניין החוקי הדרוש, לארבעה חברי מועצה הנוכחים בעצמם בישיבת הדירקטוריון כשביניהם יו"ר הדירקטוריון"

(ההדגשות במקור)

המבקשים טוענים, כי על סדר היום לא עלה כל אזכור לעניין שינוי הקוורום החוקי בישיבות הדירקטוריון.

לאחר ישיבה זו נוהלו ישיבות רבות בהן לא נוכח אבי גולן והתקבלו החלטות רבות הקשורות לניהול הקרן.

סלע המחלוקת בין הצדדים, היא האם ההחלטה על שינוי הקוורום, שהתקבלה בישיבה 13/2002 התקבלה כדין אם לאו, על כל ההשלכות הנובעות מכך. בקשת המבקשים היא להצהיר על בטלות ההחלטה האמורה וכפועל יוצא מכך, בטלות כל החלטות הדירקטוריון אשר התקבלו לאחר מכן (אלא אם אושרו לאחר מכן בקוורום חוקי). בין ההחלטות אשר מתבקש ביטולם:

1. ביטול ההודעה על פיטורי המבקר הפנימי של הקרן (רו"ח דן ארד).
2. ביטול מינוי של עו"ד גלעד בכר ליועץ המשפטי לענייני גביה של הקרן וליועץ המשפטי כריטיינר (זמני) של הקרן והצהרה, כי היועץ המשפטי של הקרן – כריטיינר הינו עו"ד גדיאל בלושטיין.
3. ביטול כל החלטות ועדות הקרן החל מחודש 11/2002, אלא אם אושרו על ידי הדירקטוריון בקוורום חוקי או על ידי ועדות הדירקטוריון בהרכב משותף של נציגים מטעם שתי בעלות מניות ההנהלה.
4. ביטול פיטורי אבי גולן כמנכ"ל הקרן.
5. הצהרה, כי זכויות החתימה בקרן הינן של המנכ"ל והיו"ר ביחד.
6. צו מניעה האוסר על מי מהמשיבים ו/או מי מטעמם ו/או בשמם לפעול בהתאם להחלטות הדירקטוריון בעניין מבקר הפנים והיועץ המשפטי.
7. צו מניעה קבוע האוסר לפעול על פי החלטות ועדות הדירקטוריון.
8. צו המורה לנחמן גת לחתום על כל הוראות התשלום אשר מעוכבות על ידו ונחתמו על ידי אבי גולן.
9. צו המורה לנחמן גת לקבוע את הרכב ועדות הדירקטוריון ויושבי הראש שלהן יחד עם אבי גולן.

המשיבים טוענים (הואיל והמשיבים כולם הציגו גרסה אחידה לפיה יש לאשר את החלטת הדירקטוריון אשר שינתה את הקוורום החוקי אתיחס לטענות כל אחד מהמשיבים כטענות המשיבים כולם), כי הקרן מפוקחת על ידי רשות החברות הממשלתיות ועל ידי משרד האוצר. במצב הזה יש למבקשים גוף סטטוטורי אליו הם יכולים לפנות ועל כן אין ליתן להם את הסעד ההצהרתי המבוקש על ידם שכן דרישתם כפופה לשיקולי יושר.

לעניין זה טוענים המבקשים, כי הרגולאטורים אינם מוסמכים להעריך את התנהלות המשיבים והסמכות לקבוע האם פעולת המשיבים הייתה חוקית אם לאו הינה של בית

המשפט. המבקשים מוסיפים, כי הרגולאטורים מיוצגים בתובענה זו ומופיעים כמשיבים 7 ו-8 ועמדתם ידועה.

המשיבים טוענים, כי התובענה נגועה בשיהוי שכן המרצת הפתיחה הוגשה ביום 21.4.2003 וזאת בשעה שהחלטה נשוא התובענה התקבלה עוד בדצמבר 2002 וכבר בנובמבר 2002 התקבלה החלטה עליה קבלו המבקשים.

המבקשים טוענים מנגד, כי הם הגישו את המרצת הפתיחה כ-4 חודשים לאחר ההחלטה לשינוי הקוורום, כאשר בזמן זה ניסו להביא לביטול ההחלטה בהדברות עם נחמן גת.

המשיבים מוסיפים וטוענים, כי התובענה נגועה בחוסר ניקיון כפיים ואי גילוי מלא מטעם המבקשים תוך שהם משמיטים עובדות אשר יש בהם בכדי להטעות את בית המשפט.

המשיבים טוענים, כי החלטת הדירקטוריון בעניין שינוי הקוורום הייתה חוקית והתקבלה כדין. לשיטתם ההחלטה על שינוי הקוורום החוקי הייתה מידתית ומתונה לאור החרמת הישיבות על ידי אבי גולן. לשיטתם של המשיבים היה בידי אבי גולן ושאר חברי הדירקטוריון מטעם ההסתדרות להגיע לישיבות לאחר מכן ולהביע דעתם בעניין שינוי הקוורום, אולם הם העדיפו שלא לעשות כן.

המשיבים טוענים, כי אבי גולן והדירקטורים האחרים מטעם ההסתדרות אשר חרימו את הישיבות הפרו את חובת האמונים וחובת תום הלב שלהם לקרן.

המשיבים טוענים, כי שינוי הקוורום נעשה בסמכות בהתאם להוראות סעיף 77 לתקנות. השינוי נעשה בישיבה אשר בה היה קוורום חוקי על אף היעדרות אבי גולן שכן הדיון היה בעניין סעיף 35 א' [לחוק החברות הממשלתיות](#).

המבקשים טוענים, כי אף אם הייתה הפרה של חובת האמונים וחובת תום הלב מצד אבי גולן, הרי שהקרן זכאית לסעדים כנגד אבי גולן ואינה זכאית לשנות את תקנות הקרן המהווה את מסמכי ההתאגדות שלה.

המבקשים טוענים, כי שינוי הקוורום הקבוע בתקנות נעשה לאחר שאבי גולן נעדר מישיבה אחת בלבד ואין רלוונטיות לטענות המשיבים בכל הקשור לישיבות לאחר מכן. ההיעדרות מישיבות הדירקטוריון לאחר מכן נבעו משינוי הקוורום בניגוד לתקנות.

המבקשים טוענים, כי שינוי הקוורום אינו חוקי לאור האמור בתקנות הקרן ואין בטענות אחרות של המשיבים בכדי לשנות עניין זה. המבקשים מוסיפים וטוענים, כי אף אם השינוי של הקוורום היה כדין, הרי שהוא נעשה בחוסר תום לב, תוך הסתרה כי עניין שינוי הקוורום עומד לסדר היום ובנוכחות 4 דירקטורים בלבד מטעם המדינה תוך הפרת האיזון בין שתי בעלות מניות ההנהלה בקרן.

המבקשים טוענים, כי התנהלות נחמן גת כך שיהיה לו רוב מראש בכל ישיבת דירקטוריון אילצה אותם להיעדר משיבות רבות לאחר השינוי הבלתי חוקי.

המשיבים טוענים, כי על תקנות הקרן חלים דיני החוזים והקוורום החוקי הינו תנאי מתלה. לשיטתם אבי גולן הביא לסיכול התנאי המתלה ועל כן אינו יכול להסתמך כך שלא היה קוורום חוקי.

המבקשים טוענים מנגד, כי תנאי הוא אירוע חיצוני לחוזה. בענייננו לא מדובר אלא בהתנהלות של הצדדים ו/או מי מטעמם הקשורים בהסכם ולכן אין תחולה בעניין זה לטענה בעניין סיכול תנאי.

המשיבים טוענים עוד, כי המבקשת 1 הינה למעשה ערבוב של שתי ישויות משפטיות. האחת ההסתדרות החדשה שהיא אגודה עותומאנית והיא בעלת מניית הנהלה ב' והשנייה הסתדרות האקדמאים במח"ר שהיא איגוד מקצועי ולה אין כל מעמד בתובענה זו.

המבקשים טוענים, כי מכוח [חוק החברות](#) הסמכות לשינוי התקנון הינה של האסיפה הכללית וסמכות זו אינה ניתנת להעברה.

המשיבים טוענים, כי בחינת ההשלכות הקשות של ביטול החלטות הדירקטוריון מיום קבלת ההחלטה בעניין הקוורום החוקי, מביאים למסקנה, כי מאז הנוחות נוטה לטובת ההחלטה שלא לבטל את החלטת הדירקטוריון בעניין הקוורום החוקי.

יצוין, כי הצדדים טענו טענות רבות נוספות אולם טענות אלה הינן טענות אשר אינן טענות לגופם של דברים וכל מטרתן, הטלת דופי והכפשת הצד האחר, טענות שאינן ממין העניין ושנטענו שלא בטובת הצדדים.

דיון

אינני מקבל את טענת המשיבים בכל הקשור למעמד המבקשת 1 בתובענה. מעיון בתקנות הקרן עולה, כי בעלת מניית הנהלה ב' נרשמה: **"ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל (הסתדרות האקדמאים למדעי החברה ולמדעי הרוח בישראל)"**.

היינו, ההסתדרות החדשה (בשמה החדש) ראתה בהסתדרות האקדמאים במח"ר כחלק בלתי נפרד ממנה בכל הקשור לבעלות במניית הנהלה ב' בקרן. לא מצאתי לנכון להכריע ביחסים בתוך ההסתדרות ובקשרים שבין ההסתדרות החדשה לבין הסתדרות האקדמאים במח"ר.

במצב דברים זה הרי שלהסתדרות, כהגדרתה כמבקשת 1, יש מעמד בתובענה זו.

בעניין המבקשים 2-6 ייתכן ולאור הוראות סעיף 267 [לחוק החברות](#) התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") הצדק עם המשיבים ולמבקשים 2-6 אין כלל מעמד בתובענה זו אותה הגישו בכובעם כדירקטורים. אולם, לאור זכות העמידה של ההסתדרות כמפורט לעיל לא מצאתי לנכון להכריע בסוגיה זו.

כאמור, השאלה המרכזית בתובענה זו היא האם ההחלטה שהתקבלה על ידי דירקטוריון הקרן ביום 23.12.2002 על שינוי הקוורום הדרוש בישיבות הדירקטוריון התקבלה כדין אם לאו.

סעיף 77 מעניק לדירקטוריון סמכות לקבוע, בין היתר, את הקוורום הדרוש לצורך קיום ישיבות הדירקטוריון תוך שהוא קובע, כי כל עוד לא נקבע אחרת, הקוורום הדרוש לקיום ישיבות הדירקטוריון הינו לפחות 4 חברי דירקטוריון כשביניהם יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הקרן.

הישיבה בה שונה הקוורום הדרוש לקיום ישיבות הדירקטוריון הייתה ישיבה בה דן הדירקטוריון בהודעת היו"ר על פי סעיף 35 (א) [לחוק החברות הממשלתיות](#) בעניין התנהלותו של אבי גולן כמנכ"ל הקרן.

סעיף 35 (א) [לחוק החברות הממשלתיות](#) קובע:

"נודע ליושב ראש הדירקטוריון על ענין של החברה שנתגלו בו לכאורה פגיעה בחוק או בטוהר המידות או ליקוי כיוצא באלה, יביא את הענין ללא דיחוי לידיעת השרים, מבקר המדינה והרשות, זולת אם הודע להם על אותו ענין לפי סעיף 20(ב), ויזמן ללא דיחוי ישיבה של הדירקטוריון לשם דיון וקביעת דרכי פעולה, אולם לא יחליט הדירקטוריון באותו ענין אלא לאחר שניתנה לרשויות האמורות שהות של 14 יום להבעת דעתם."

(ההדגשות הוספו- מ.א.)

בספרה מתייחסת ד"ר חביב-סגל לשינוי מערך ההסכמה בחברה ואומרת, כי על בית המשפט:

"לבחון האם הפרוצדורה שהתנהלה בפועל לביצועו של השינוי תואמת את התנאים הפרוצדורליים שנקבעו בחוק ובמסמכי ההתאגדות"

(אירית חביב-סגל דיני חברות-לאחר [חוק החברות](#) החדש כרך א' 198 (1999) להלן: "חביב-סגל")

לצורך בחינה זו מונה המחברת (עמ' 198-199) 4 מבחנים :

1. על בית המשפט לבחון מהי המטרה האמיתית העומדת מאחורי השינוי.
2. האם הפרוצדורה לשינוי נקבעה בצורה מפורשת בתקנון- אם נקבעה פרוצדורה מפורשת בתקנון, יש להקפיד על קיום הפרוצדורה ולוודא שלא עוקפים אותה בצורה מניפולטיבית.
3. הרוב הנדרש לשינוי- ככל שהרוב גדול יותר משתקפת תפישת הצדדים כי המתאגדים ביקשו לשריין את ההסכמה המקורית.
4. האם יש צורך בניהול אסיפות נפרדות- מבחן זה אינו רלוונטי בענייננו בכל הקשור לקבלת החלטות בדירקטוריון.

מחד המבקשים טוענים, כי נחמן גת כינס ישיבות דירקטוריון תוך שהוא מוודא שיש לו בהן רוב ועל ידי השינוי הוא מנע מאבי גולן לטרפד קיום ישיבות אלה. מנגד טוענים המשיבים, כי השינוי נועד לאפשר פעילות תקינה של דירקטוריון הקרן שכן אבי גולן משיקולים זרים, החריס את ישיבות הדירקטוריון וללא שינוי הקוורום לא יכול היה הדירקטוריון לקיים ישיבות.

במחלוקת שבין הצדדים בעניין זה, הדין עם המבקשים.

על פי התשתית העובדתית שבפני, אבי גולן נעדר משיבת דירקטוריון אחת (מיום 12.12.2002) בטרם נשלחה הודעת נחמן גת בהתאם לסעיף 35(א) [לחוק החברות הממשלתיות](#). ההודעה נשלחה 10 ימים לאחר היעדרותו של אבי גולן משיבת הדירקטוריון ויום אחד בלבד לפני הישיבה שהיה חשש, לטענת נחמן גת, כי אבי גולן יטרפד אותה. ההודעה ציינה, כי אבי גולן מחריס ישיבות דירקטוריון בעוד בפועל בעת משלוח ההודעה הוא נעדר משיבה אחת בלבד.

עצם ההיעדרות משיבות הדירקטוריון לאחר השינוי אין בהן בכדי להועיל למשיבים שכן הדיון שבפנינו הינו על השינוי שבוצע ביום 23.12.2002 ועוד בטרם נעדר אבי גולן משיבות דירקטוריון נוספות.

לאור דברים אלה, אינני מקבל את טענת המשיבים, כי שינוי הקוורום נועד לאפשר פעילות תקינה של דירקטוריון הקרן. טענת המבקשים, כי שינוי הקוורום נועד למנוע מאבי גולן את האפשרות למנוע קוורום חוקי בישיבות היא מסתברת והגיונית יותר על פי השתלשלות האירועים. הימנעות מר גולן מלהופיע לישיבה יכול שהייתה ממניע כן של כינוס ישיבה באופן בלתי סביר בתוך התראה קצרה ומתוך ניצול הידיעה כי שאר נציגי ההסתדרות בדירקטוריון לא יכולים היו להופיע. עם כך הדבר, הימנעות זו אינה בהכרח שימוש שלא

בתום לב בדרישת סעיף 77 לתקנות כי קוורום חוקי הוא בנוכחות היו"ר והמנכ"ל (מרכז הקרן). ככל שסעיף 77 נועד לשמר את מאזן הכוחות שבין נציגי בעלי המניות, הרי שאם צד אחד כינס ישיבה תוך ניצול העדרם של חלק מאותם נציגים, ניצול כוחו במניעת קוורום של מרכז הקרן, הוא שימוש סביר בזכותו. אלא שרוב הנסתר על הנגלה ועשן כבד של התכתשות בין אישית ומאבקי כוחות עולה מתוך שתואר בתובענה ובבקשות הנלוות לה, כמו גם בדברים שנאמרו ונטענו במהלך הדיונים בפני. על כן, אין לשלול כי שני הצדדים נהגו כפי שנהגו לא רק כשטובת הקרן ועמיתיה עומדים לעיניהם אלא מתגנב יותר מחשש כי שיקולים שלא מין העניין, הניעו את שני הצדדים לפעול כפי שפעלו. מצב זה, בו בקלות מרובה יכול היו"ר או מרכז הקרן להביא לסגנוציה בפעילות הדירקטוריון הוא מצב בלתי נסבל אשר בעלי המניות והעמיתים בקרן חייבים לשנותו ועוד אעמוד על כך בהמשך.

הדרך לשינוי הקוורום החוקי קבועה בסעיף 77 לתקנות הקרן. הסעיף קובע, כי למועצה שמכות לקבוע את הקוורום בישיבותיה וכי כל עוד לא שונה הוא יהיה 4 דירקטורים כשביניהם היו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הקרן.

בישיבת הדירקטוריון מס' 13/2002 מיום 23.12.2002 נאמר:

"היו"ר מדגיש שלפי החוק וגם לפי חוות דעת משפטית בזמנו של עו"ד בלושטיין במקרים דומים, אסור למר גולן להשתתף בישיבה זו, פרט לסעיף 2 בסדר היום אם ירצה לתת הסברים, ובישיבה זו יש קוורום חוקי בלעדיו של מר גולן."

(ההדגשה במקור - מ.א.)

סעיף 278 (א) [לחוק החברות](#) קובע:

"דירקטור שיש לו ענין אישי באישור עסקה, למעט עסקה כאמור בסעיף 271, המובאת לאישור ועדת הביקורת או הדירקטוריון, לא יהיה נוכח בדיון ולא ישתתף בהצבעה בוועדת הביקורת ובדירקטוריון."

לאור הוראות סעיף 278 (א) [לחוק החברות](#) ספק רב אם היה מקום למנוע את נוכחותו של אבי גולן מהישיבה מיום 23.12.2002. לאור כך, ספק אם אכן היה באותה ישיבה קוורום חוקי. אולם, אף אם היה קוורום חוקי לישיבת הדירקטוריון בהיעדרו של אבי גולן, הרי שקוורום זה נועד לדיון בעניין ההודעה של נחמן גת על פי סעיף 35 (א) [לחוק החברות](#) [הממשלתיות](#) בלבד. ההחלטה שהתקבלה על שינוי הקוורום לא הייתה יכולה להתקבל מבלי שהתקיים הקוורום אשר היה קבוע בסעיף 77 לתקנות הקרן.

כאמור, תקנות הקרן קבעו קוורום מיוחד לקיום ישיבות הדירקטוריון. לכאורה, לא מדובר על רוב מיוחס שכן המדובר בקוורום של 4 חברי דירקטוריון מתוך עשרה ב"כ, אולם, כאמור, נקבעה חובת נוכחותם של מנכ"ל הקרן (הממונה מטעם ההסתדרות) ויו"ר הדירקטוריון (הממונה מטעם המדינה), קביעה אשר משקפת את האיזון בין שתי בעלות מניות ההנהלה בקרן.

קביעה זו משקפת את הסכמת בעלי מניות ההנהלה, כי בכל החלטה שתתקבל בדירקטוריון יהיה נציג בכיר של כל אחת מבעלות מניות ההנהלה. כאשר מקופלת בכך ההנחה כי שני הנציגים הבכירים מייצגים כל אחד, בעל מניות ההנהלה אחת.

מהאמור לעיל בעניין המבחנים אשר התוותה ד"ר חביב-סגל עולה, כי שינוי הקוורום על ידי המשיבים נעשה שלא כדין ובניגוד למערך ההסכמה אותו קבעו ביניהם בעלי מניות ההנהלה.

המשיבים סומכים ידיהם על החלטתו של כבוד סגן הנשיא, השופט זפט בהחלטתו [בבש"א 8490/03](#) אשר דחה את הבקשה למנוע קיום ישיבות על פי הקוורום שנקבע בישיבת הדירקטוריון מיום 23.12.2002. ברם, אין בהחלטתו זו של כבוד השופט זפט כדי לקבוע מסמרות בעניין שבפניי שכן החלטתו של כבוד השופט זפט נוגעת להליך של סעד זמני. סעיף 362(ב) [לתקנות סדר הדין האזרחי](#) התשמ"ד 1984 (להלן: "התקנות") אומר שעל המבקש סעד הזמני להראות כי:

"(1) הנזק שייגרם למבקש אם לא יינתן הסעד הזמני לעומת הנזק שייגרם למשיב אם יינתן הסעד הזמני, וכן נזק שעלול להיגרם למחזיק או לאדם אחר;

(2) האם הבקשה הוגשה בתום לב ומתן הסעד צודק וראוי בנסיבות העניין, ואינו פוגע במידה העולה על הנדרש."

כב' סגן הנשיא לא שוכנע שמתן הסעד הזמני דרוש למניעת נזקים מהקרן ומעמיתיה וזאת לאור הפיקוח של המפקח על הביטוח ורשות החברות הממשלתיות וכן לא שוכנע שהבקשה למתן סעד זמני הוגשה בתום לב ועל כן נדחתה הבקשה בהתאם להוראות התקנות.

טענת המשיבים, כי הקרן מפוקחת על ידי משרד האוצר ורשות החברות הממשלתיות דרך קבע ועל כן אל לו לבית המשפט להתערב שכן למבקשים ישנם גופים אליהם הם יכולים לפנות, אין בידי לקבלה. הפיקוח של הגורמים הרגולאטורים על פעילות הקרן אינה חוסמת את האפשרות לפנות לבית המשפט בבקשת סעד שעה שנדרשת הכרעה שיפוטית בעת גילויה של מחלוקת, כפי שפניה לבית המשפט אינה צריכה שתחסום את מעורבות הגורמים המפקחים, שעה שהם סבורים כי התערבותם נדרשת. עוד יש לזכור כי הגורמים

המפקחים, מהווים הם זרוע של מי שהיא בעלת מניית הנהלה והכרעה בקרן. במצב דברים זה, גם בהעדר כל חשש של עירוב שיקולים, אין לדחוק את הרשות השופטת באופן שתחסם זכות התדיינות של בעל דין ראוי, אך משום שהרשות המבצעת מקיימת גופים מפקחים, אלא אם הדבר נקבע בידי המחוקק במפורש ובלא שהדבר יהווה פגיעה בזכות יסוד. מאידך, עמדת הגורמים הרגולאטורים ברגיל, עשויה לסייע בידי בית המשפט ולשמש נתון נוסף במערכת השיקולים שהוא מפעיל בעת הכרעתו. כך גם הגופים המפקחים ניזונים מה Body of Law הנרקם בידי בית המשפט ונתונים הם לביקורת שיפוטית. קבלת עמדת המשיבים עלולה להוות הכפפת מעורבות בתי המשפט ושקול דעתם, לשקול דעתם של הגורמים הרגולאטורים, שהם זרועות הרשות המבצעת. מובן מאליו כי בשיטת שלטון כבישראל שבה ישנה הפרדה מוחלטת של הרשות השופטת משאר רשויות השלטון, תוצאה זו המקופלת בטענת המשיבים, אינה אפשרית.

חשיבותו של הגורם המפקח תהא רבה יותר בשוק שאינו חופשי דיו או כאשר המחוקק מציב תכלית מיוחדת שלא תושג ברגיל אלא באמצעות פיקוח. פעילות הגורמים הרגולאטורים והתערבות בתי המשפט בהוצאה לפועל של דבר המחוקק וכוונתו, בראיה רחבה המביאה בחשבון את זכויות היסוד כגון זכות האדם לקנינו ועקרונות בסיס, כגון החופש החוזי ותום הלב, במשולב עם בקרת שוק חופשי ועיתונות עצמאית, הרי שמארג זה מתבקש במשטר דמוקרטי. פוליפונית הקולות, דהיינו מגוון וקטורי הכוחות האמורים, היא היוצרת את ההרמוניה הדמוקרטית, אף אם ברגע נתון עלולה היא להישמע כצורמת. ארשה לעצמי להעיר כי ספק בעיני אם בגוף שהיה נשלט בידי גורמים שאינם בעלי מניות ההנהלה כבמקרה זה, היו בעלי המניות לרבות בעל מניית ההכרעה, מתירים לדירקטוריון וחבריו להתנהל כפי שארע כאן ולפרק זמן ממושך כל כך.

באשר לטענת השיהוי הנטענת על ידי המשיבים, אף היא, אין בה ממש. המבקשים הגישו תובענתם זו 4 חודשים לאחר קבלת ההחלטה על שינוי הקוורום ולאחר שלדבריהם ניסו להביא לביטולה שלא באמצעות בית המשפט. אין בפרק זמן זה בכדי להביא לדחיית התובענה בשל שיהוי. הפסיקה אותה מביאים המשיבים לעניין תמיכתם בטענת השיהוי, אין בה בכדי להועיל. המשיבים מביאים דוגמאות מפסקי דין של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק בעתירות כנגד רשויות המדינה שם עקרון השיהוי הוא בעל משמעות אחרת מאשר משמעותו בהליכים אזרחיים. פסיקה וספרות נוספים אשר מביאים המשיבים מתייחסת לצווי מניעה ולסעדים זמניים, אשר אינם רלוונטיים במסגרת ההכרעה בתובענה לגופה.

בעניין הטענות בדבר סיכולו של תנאי מתלה, אינני מקבל את טענות המשיבים.

שעה שמדובר בתנאי מתלה או תנאי מפסיק המדובר בתנאי שהוא אכן, כדברי המבקשים, תנאי חיצוני אשר אינו תלוי בהתנהלותם של הצדדים (ראו: [ע"א 470/76 לוטוף יוסף וג' ואח' נ' דאוד בשארה יעקוב פ"ד לג' \(1\) 169](#); [ע"א 10782/03 אגרקסקו חברה ליצוא חקלאי בע"מ נ' בית אריזה אביב לפרחים בע"מ](#) - מאגר נבו). במקרה דנן אין מדובר בתנאי שהוא חיצוני ולכן אין תחולה בענייננו לטענות בעניין סיכול תנאי על ידי המבקשים.

יצוין, כי לא נעלמו מעיני טענות המשיבים בדבר הפרת חובת האמונים והתנהלותו חסרת תום הלב לכאורה של אבי גולן, אולם אף אם הייתי מקבל טענות אלה של המשיבים, ואיני מכריע דבר בעניין זה, הרי שאין בכך בכדי להכשיר קבלת החלטות בדירקטוריון הקרן בניגוד להוראות תקנות הקרן. הפתרון לטענות המשיבים בכל הקשור להפרות חובת האמונים והתנהלות שלא כדין כלפי הקרן נמצאות [בחוק החברות](#), [בחוק החברות הממשלתיות](#) וכיוצא בזה, וכן יכולים הם לפנות אל בעלי המניות בדרישה כי יסייעו בידם לפתור את המחלוקת אשר התעוררו בדירקטוריון. קוורום חסר של דירקטוריון הנשלט בידי נציגי בעל מניות אחד, אינו יכול לשנות את דרישת הקוורום ויש לפרש את סמכות המועצה היא הדירקטוריון, לשנות את המניין החוקי הנדרש, רק שעה שמניין חוקי זה זה מתקיים. פועלו של השינוי יהא מכאן ולהבא. כל עוד לא אין מתכנס קוורום חוקי, אין המועצה יכולה לשנותו. כאמור, היה וחבר מועצה מונע שלא בתום לב, ומתוך הפרת חובות האמון כלפי הקרן וחבריה את כינוס החוקי של המועצה ותוך הכשלת כוחה בניהול הקרן, עומדים בפני בעלי המניות והמועצה כל הכלים המצויים בדין אולם אין יכול מי מתוך חברי המועצה ליטול הדין לידי, כפי שנעשה כאן. הן המדינה והן ההסתדרות, חייבים הם ברגישות ציבורית גדולה שלא לומר בחובות אימון כלפי עמיתי הקרן ומשום כך משעה שנודע לבעלי מניות ההנהלה דבר עכירות היחסים שבין חברי המועצה, היה עליהם לפעול ביתר מעורבות לשם מניעת הימשכות מצב זה. בהמשך לכך הערתי בעבר, כי לא מן הנמנע היה לשקול לפזר את המועצה ולמנות תחתיה מועצה חדשה תוך ביצוע השינויים המתאימים בתקנות הקרן לשם מניעת הישנות מקרים אילו.

בעניין מכלול הסעדים אשר התבקשו בתובענה, סעדים אלה הינם סעדים מרחיקי לכת, אשר יש בהם בכדי להשפיע על עמיתי הקרן וצדדים שלישיים אשר הסתמכו על החלטות המועצה. לא ניתן לבטל את כל החלטות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון באופן רטרואקטיבי שכן לבית המשפט לא ידוע אילו החלטות התקבלו ומה משמעות ביטולן. לא מן הנמנע, כי ביטול כזה יכול לגרום נזק רב לעמיתי הקרן ולצדדים שלישיים. עוד אניח כי החלק הארי של החלטות המועצה וועדותיה קשורות בנושאי ניהול שוטף והשקעות כספים, נושאים שאין אפשרות מעשית להשיב בהם את הגלגל לאחור.

לאור דברים אלה, מצאתי להיעתר למספר סעדים מצומצם אשר התבקשו על ידי המבקשים.

ניתן בזה צו המבטל את החלטת הדירקטוריון בעניין שינוי הקוורום מיום 23.12.2002 שהתקבלה בישיבת דירקטוריון מס' 13/2002, כך שהקוורום החוקי בישיבות הדירקטוריון הוא 4 חברי דירקטוריון וביניהם מנכ"ל הקרן ויו"ר הדירקטוריון בהתאם לאמור בסעיף 77 לתקנות הקרן.

ניתן בזה צו המבטל את החלטות הדירקטוריון מיום 23.12.2002 ומיום 27.3.2003 בעניין זכויות החתימה בקרן וזכויות החתימה יהיו של המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון יחד.

ניתן בזה צו המבטל את החלטת הדירקטוריון מיום 27.4.2003, ישיבה 3/2003 בעניין פיטורי אבי גולן כמנכ"ל הקרן.

ניתן בזה צו המורה למר נחמן גת או מי שהאסיפה הכללית של הקרן תמנה במקומו, לכנס ישיבת דירקטוריון, בתיאום עם מר אבי גולן, או מי שהאסיפה הכללית של הקרן תמנה במקומו, בתוך 45 ימים מהיום על מנת לאייש את ועדות הקרן או לאשרר את הרכב הועדות ככל שאילו אוישו לאחר ה 23.12.2002, לבחור לקרן יועץ משפטי (גביה), יועץ משפטי (ריטיינר) ומבקר פנים ולחילופין לאשרר את ההתקשרויות עם היועץ המשפטי ומבקר הפנים הנוכחיים, בנוסף לכל נושא או נושאים אחרים הדרושים את החלטת המועצה.

בית המשפט מורה לבעלי מניות ההנהלה לכנס אסיפת בעלי מניות לצורך קבלת החלטות אשר ימנעו קיפאון בעבודת הדירקטוריון ופגיעה בעמיתים בקרן בסופו של יום, וזאת בין אם על ידי שינוי תקנות הקרן, בין אם על ידי ביצוע שינויים פרסונאליים חלקיים או מלאים במועצה ובין בכל דרך שאסיפת בעלי המניות תמצא לנכון. האסיפה תכונס קודם למועד ישיבת המועצה דלעיל. אין בהכרעה זו כדי לגרוע מסמכותה של האסיפה הכללית לאשרר אילו מן ההחלטות כולן או חלקן של המועצה אשר נדונו לעיל או לקבוע הוראות באשר לכינוסה של המועצה, כפי שנקבע, באשר לנושאים שידונו בה ובאשר לזהות בעלי התפקידים או לקבל כל החלטה שבגדר סמכותה על פי דין ובכלל זה תקנות הקרן.

המשיבים ישאו בהוצאות המבקשים בסך של 1,000 ₪ ובאגרת בית המשפט, כן ישאו המשיבים בשכ"ט עורכי דינם של המבקשים בסך של 42,000 ₪ בתוספת מע"מ. סכומים אילו ישאו הפרשי הצמדה וריבית אלא אם ישולמו בתוך 30 יום מהיום.

ניתן היום כ"ז בסיון, תשס"ז (13 ביוני 2007) שלא במעמד הצדדים המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים

מגן אלטוביה 54678313-535/03

מגן אלטוביה, שופט

052 אלטוביה מגן 000535/03הפ
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)